

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och
arbetstagare**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare bli ändrad så att en del av den kommunala pensionsanstaltens utgifter kan fördelas på medlemssamfunden i förhållande till de pensionsutgifter som anställningar hos respektive medlemssamfund gett upphov till under finansåret. Delegationen för pensionsanstalten skulle för varje år besluta hur stor utgiftsandel som skall fördelas på detta sätt och ge anvisningar om kostnadsfördelningen.

Vidare föreslås att procedurstadgandena om

behandlingen av pensionsärenden kompletteras. Avsikten är att de centrala principerna i lagen om förvaltningsförfarande i huvudsak skall iakttas vid behandlingen av pensionsärenden. Till lagen fogas stadganden om rättelseförfarande. Dessutom föreslås vissa andra mindre ändringar.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1995. Stadgandena om förfarandet vid rättelseyrkande och om ändringssökande tillämpas på beslut som givits efter att denna lag trätt i kraft.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt 6 § 1 mom. (958/93) lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare svarar pensionsanstaltens medlemssamfund för den kommunala pensionsanstaltens utgifter. Dessutom är personer som omfattas av lagen skyldiga att bidra till täckandet av anstaltens utgifter med samma andel som arbetstagare som omfattas av lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Fördelningen av utgifter mellan pensionsanstaltens medlemssamfund sker i förhållande till de lönesummor som medlemssamfundet betalat ut. Löner, arvoden och ersättningar för bortfall av förvärvsinkomst samt eventuella sportler som betalats till personer som omfattas av lagen räknas som sådana lönesummor som påverkar fördelningen. Pensionsanstaltens delegation kan dessutom, om den så önskar, vid fördelningen även beakta andra lönesummor

som medlemssamfundet betalar ut. På grund av att pensionsåldern varierar i olika yrken som omfattas av det kommunala pensionssystemet, varierar nivån på pensionsskyddet och sålunda även kostnaderna för skyddet i hög grad från person till person. Därför skall de lönesummor som ligger till grund för kostnadsfördelningen före fördelningen multipliceras med koefficienter som pensionsanstaltens delegation fastställt och i vilka beaktats hur olika pensionsåldrar eller andra skillnader i pensionsskyddets innehåll inverkar på anstaltens pensionsansvar. I koefficienterna kan delegationen enligt prövning även inkludera faktorer som inte beror av pensionsskyddets innehåll, om de har någon inverkan på pensionsansvaren.

I lag finns endast ett fåtal stadganden om behandlingen av kommunala arbetspensionsärenden. I pensionsanstaltens pensionsstadga finns bestämmelser om hur ansökan skall se ut, vilka bilagor som behövs till den, var den skall

lämnas in samt om beslutsskyldigheten och delgivningen av beslutet. Reglementet för pensionsanstalten, som delegationen godkänner och inrikesministeriet fastställer, innehåller bl.a. bestämmelser om jäv för delegationens och styrelsens medlemmar och om att pensionsbeslutet skall ges skriftligen.

Inte heller i arbetspensionslagarna för den privata sektorn har funnits stadganden om behandlingen av pensionsärenden. Ett förslag till stadganden genom vilka arbetspensionslagarna för den privata sektorn skulle ändras i enlighet med detta förslag är dock under beredning. Folkpensionsanstalten och statskontoret berörs däremot av lagen om förvaltningsförfarande (598/82), som innehåller stadganden om allmänna principer för behandlingen av förvaltningsärenden.

I lagen om förvaltningsförfarande stadgas bl.a. om myndigheters skyldighet att informera sökande om hur ett ärende anhängiggörs, hur brister i handlingar kan avhjälpas, om jäv för den tjänsteman som handlägger ärendet, hörande av part, motivering av beslut och rättande av fel i beslut. Bindande stadganden eller bestämmelser om hur pensionsanstalten bör gå till väga i motsvarande situationer finns antingen inte alls eller också är stadgandena inte täckande.

Kommunala pensionsanstalten har i tillämpliga delar iakttagit stadgandena i lagen om förvaltningsförfarande, även om det inte finns något stadgande som förpliktar därtill. Eftersom pensionsanstalten sköter ett offentligt uppdrag när den behandlar pensionsärenden, vore det ändå motiverat att de centrala principerna i lagen om förvaltningsförfarande genom lagstiftning utsträcks så, att de i tillämpliga delar gäller även pensionsanstalten. På det sättet skulle behandlingen av folkpensionsärenden samt arbetspensionsärenden både inom den offentliga och privata sektorn på första beslutsnivå förenhetligas och en jämlik behandling av medborgarna därigenom tryggas.

Ändring i pensionsanstaltens beslut i pensionsärenden får enligt 8 § 1 mom. sökas genom besvär hos pensionsnämnden. Pensionssökande kan i samband med besvär lägga fram en ny utredning på basis av vilken pensionsanstalten kan ändra sitt beslut. Eftersom pensionsanstalten inte själv kan rätta ett beslut i vilket ändring söks, ger detta upphov till onödig behandling och onödiga dröjsmål. Pensionsanstalten kan inte heller rätta ett felaktigt beslut

förrän besvärstiden löpt ut. En förutsättning för att pensionsanstalten skall skrida till ändringsåtgärder har i praktiken varit att en ny utredning framlagts i ärendet. Enligt gällande stadganden kan ett rättsläge som fastställs genom ett lagakraftvunnet beslut ändras till nackdel för pensionssökanden först när det lagakraftvunna beslutet i enlighet med lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden (200/66) har återbrutits. Om förutsättningarna för återbrytning stadgas i 6 § nämnda lag. Återbrytningsförfarandet har upplevts som ett alltför besvärligt och långsamt förfarande i de fall där pensionssökanden är av samma åsikt som pensionsanstalten angående det lagakraftvunna beslutets felaktighet och redo att samtycka till att beslutet rättas till hans nackdel.

Enligt 11 § 1 mom. lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare får det som betalts för mycket i pension indrivnas även så, att det dras av från kommande pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte avdras mera än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår efter att förskott enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) innehållits av pensionsraten. Enligt 2 mom. kan utan grund erlagt pensionsbelopp lämnas oindrivet, om dess beviljande eller utbetalning inte bör anses ha orsakats av pensionstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande. Lagen innehåller sålunda inga stadganden med stöd av vilka pensionsanstalten bör kräva tillbaka en pension som betalts till felaktigt belopp. Genom en lag som trädde i kraft vid ingången av 1993 (949/92) fogades till lagen om pension för arbetstagare stadganden om återkrav av pensioner, kvittning av pension som betalts till för stort belopp mot framtida pensionsrater samt förutsättningar för avstående från återkrav. Enligt ett stadgande i lagen om pension för arbetstagare räknas en sjättedel ut på den del av pensionsraten som återstår sedan förskottsinnehållning verkställts eller källskatt uppburits. Källskatten nämns inte i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. I lagen om statens pensioner har gjorts motsvarande ändringar (1528/93).

Pensionsanstalten har rätt att få uppgifter från statliga, kommunala eller andra offentlig-rättsliga samfundsmyndigheter eller inrättningar, Pensionsskyddscentralen, privata arbetsgivare, försäkrings- och pensionsanstalter

samt sjukhus och läkare i tjänsteförhållande, för att kunna fatta beslut i ärenden som den behandlar. De ändringar i pensionsstadgan som trädde i kraft vid ingången av 1994 innehåller nya bestämmelser om förmåner som förlänger den s.k. efterkarensen för återstående tid liksom om förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg (tidigare arbetslöshetstillägg). Dessa nya förmåner beviljas av folkpensionsanstalten, Arbetskraftsförvaltningen samt utbildnings- och avgångsbidragsfonden. Den nuvarande ordalydelsen i lagen täcker inte pensionsanstaltens rätt att få uppgifter från alla dessa myndigheter och inrättningar, vilka genom de förmåner de beviljar påverkar människors pensionsrätt och pensionsbeloppen. På basis av stadgandena i 12 § 2 mom. (467/70) är pensionsanstaltens medlemssamfund skyldiga att lämna pensionsanstalten de uppgifter som behövs för att lagen skall kunna verkställas. Behövliga uppgifter är bl.a. uppgifter i anslutning till fastställandet av pensioner samt uppgifter som påverkar medlemssamfundens betalningsandelar. I lagen stadgas dock inte om någon sanktion till förmån för pensionsanstalten med tanke på det fall att ett medlemssamfund inte lämnar uppgifter eller dröjer med att lämna dem. I praktiken har detta gett upphov till problem. Avsaknaden av sanktioner gör det svårt för pensionsanstalten att hålla de behövliga uppgifterna à jour, att fastställa betalningsandelar samt kontrollera deras riktighet.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Under de närmaste årtiondena kommer kostnadstrycket inom det kommunala pensionssystemet att vara väsentligt större än inom den privata sektorn. En orsak till detta är nivån på pensionsförmånerna i det kommunala systemet, som trots nedskärningar ännu under en lång tid kommer att vara betydligt högre än förmånsnivån inom den privata sektorn. Å andra sidan är fonderingsnivån lägre än för pensionssystemen inom den privata sektorn, och ger sålunda inte lika goda möjligheter till en dämpning av ökningen i pensionsavgifterna.

De ökande pensionsavgifterna överförs på det nuvarande rent inkomstrelaterade avgiftsfördelningssättet direkt till lönebikostnaderna för den kommunala arbetsgivaren. Detta medför att den kommunala serviceproduktionen

relativt sett blir dyrare än serviceproduktionen inom den privata sektorn. Hotet om förlorad konkurrenskraft kan då leda till att bolag som kommunerna grundar övergår till pensionssystemet inom den privata sektorn. Följden är lägre lönesummor och ännu högre lönerelaterade pensionsavgifter. Höjda Arbetskraftskostnader kan dessutom inverka negativt på intresset för sysselsättning inom den kommunala sektorn och även därigenom försvåra kommande finansiering av pensionssystemet.

På ovan nämnda grunder föreslås att sättet att fördela kostnaderna ändras så, att en del av pensionsavgiften i stället för enligt utbetalda lönesummor fastställs enligt de pensionsutgifter som under finansåret betalats på basis av anställningar hos respektive medlemssamfund. Eftersom pensionsförmåner dock även i fortsättningen intjänas på basis av inkomster, bör den pensionsutgiftsrelaterade delen av avgiften vara av kompletterande karaktär medan huvuddelen kvarstår som förut.

En avgift som är proportionell mot pensionsutgifterna kan på lika grunder tillämpas på primärkommuner, samkommuner och kommunalt ägda bolag. Det leder dock i praktiken till att kommunalt ägda bolag har en lägre avgiftsnivå än andra och hejdar sålunda övergången till pensionssystemet inom den privata sektorn. Å andra sidan kan de primärkommuner som enligt lag svarar för utgifterna för pensionssystemet ändå inte kringgå sina skyldigheter genom bolagisering, eftersom det alltid är antingen bolaget eller den primärkommun som äger det som svarar för pensionsutgifterna. Kommunen kan sålunda ordna sin verksamhet som den vill utan bieffekter av pensionsavgifterna.

Ytterligare en grund för att avgiften delvis skall relateras till pensionsutgifterna är å ena sidan att pensionering i förtid därigenom kan förhindras och å andra sidan att anställning av ung arbetskraft gynnas, vilket är önskvärt även för pensionssystemets del.

Pensionsanstaltens delegation har i lag getts i uppdrag att fatta beslut om avgiftsnivån och fondering inom det kommunala pensionssystemet. Därför föreslås att delegationen årligen fastställer de andelar av pensionsanstaltens utgifter som fördelas i relation till å ena sidan lönesummorna och å andra sidan pensionsutgifterna.

Hos medlemssamfunden har uppburits en särskild självriskandel vid individuell förtids-pensionering sedan 1990, vid arbetslöshetspen-

sionering sedan 1993 och vid invalidpensionering sedan 1994. Eftersom det tillsvidare inte finns några stadganden om självriskandelarna i lag, har de beaktats i de koefficienter som nämns i 6 § 1 mom. även om de självriskandelar som uppburits samtidigt varit slutliga. För att ett sådant här tekniskt sett besvärligt förfarande skall kunna undvikas föreslås att ett omnämnande av uppbörd av självriskandelar fogas till momentet.

Allteftersom de olika skedena vid fördelningen av avgifterna blir allt fler kan det i fortsättningen uppstå situationer där lagens ordalydelse i sig inte ger några entydiga förhållningsregler. Därför föreslås att till 6 § fogas ett nytt 2 mom. där delegationen befullmäktigas att ge anvisningar om tillämpningen av 1 mom.

Procedurstadgandena om behandlingen av pensionsärenden är synnerligen knappa i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. För att behandlingen av pensionssökandena skall bli enhetligare och deras rättsskydd utökas bör det dock i lag även finnas sådana stadganden om behandlingen av pensionsärenden som är bindande för pensionsanstalten.

Därför föreslås att till lagen fogas ett stadgande om de centrala principer för behandlingen av pensionsärenden som är bindande för pensionsanstalten. I samband med ändringssökande kan ny sådan utredning framläggas på basis av vilken pensionsanstalten vore redo att ändra sitt tidigare beslut. I dylika situationer behöver besvärerna inte handläggas vid någon besvärmyndighet. Eftersom det också är enklare och snabbare att få ett ärende rättat vid pensionsanstalten än hos en besvärmyndighet, bör pensionsanstalten i klara fall själv genom ett slutligt beslut kunna rätta ett överklagat beslut.

På grund av detta föreslås att till lagen fogas ett stadgande enligt vilket besvärsskriften inom besvärstiden skall tillställas pensionsanstalten. Förfarandet skulle vara detsamma även när ändring i pensionsnämndens beslut söks. Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvärerna, fattar den ett rättelsebeslut i ärendet. Då tillställs besvärsskriften inte längre besvärmyndigheten för prövning. Sökandet av ändring i det ursprungliga beslutet förfaller och rättelsebeslutet ersätter det tidigare beslutet i besvärsärendet.

Pensionsanstaltens rätt, och även skyldighet, att rätta ett överklagat beslut aktualiseras när

det finns klara grunder för att godkänna ändringssökandens yrkanden. Om pensionsanstalten inte helt godkänner yrkandena i besvärsskriften, skall den för avgörande tillställa besvärmyndigheten besvärerna och sitt eget utlåtande. Behandlingen blir snabbare även i dessa fall, eftersom besvärmyndigheten inte längre särskilt behöver inbegära pensionsanstaltens utlåtande.

Om yrkandena inte kan godkännas i sin helhet, skall pensionsanstalten inom 30 dagar efter det besvärstiden löpt ut tillställa den besvärmyndighet ärendet gäller besvärsskriften och sitt eget utlåtande. På grund av tilläggsutredningar som måste inhämtas med anledning av besvärerna kan besvärerna tillställas besvärmyndigheten även efter dessa 30 dagar, dock senast inom 60 dagar efter det besvärstiden löpt ut. Förfarandet försnabbar det slutliga pensionsbeslutet och minskar antalet besvärsärenden vid besvärmyndigheterna i de fall där pensionsanstalten är beredd att gå med på en ändring.

Syftet med ändringen är inte att frånta pensionsanstaltens pensionsombud rätten att överklaga pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut. Pensionsombudets besvär skulle alltid prövas av besvärmyndigheten.

Enligt gällande stadganden kan pensionsanstalten på basis av ny utredning änyo behandla ett ärende, som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, till partens fördel. Pensionsnämnden har inte motsvarande rätt. Pensionsnämnden bör ha möjlighet att till pensionssökandens fördel ändra ett lagakraftvunnet beslut, om den vid behandlingen av ett besvärsärende märker att ett av den fattat tidigare beslut är felaktigt. På grund av arbetspensionsystemets karaktär som en del av socialskyddet kan man förutsätta att pensionsanstalten är skyldig att ompröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, när den får del av ny utredning i saken.

På basis av det ovan sagda föreslås att 10 § 1 mom. ändras så, att pensionsanstalten enligt sagda moment skall uppta ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut till ny prövning, om det i ett ärende som gäller beviljande av förvägrad förmån eller utökning av beviljad förmån läggs fram ny utredning. Dessutom föreslås att pensionsnämnden vid behandlingen av ett besvärsärende skall kunna ändra ett tidigare lagakraftvunnet beslut till pensionssökandens fördel. Ändring i pensions-

anstaltens och pensionsnämndens beslut skulle kunna sökas genom besvär i normal ordning.

Pensionsanstaltens medlemssamfund är enligt lag skyldiga att tillstålla pensionsanstalten de uppgifter denna behöver i egenskap av den som verkställer pensionsskyddet. Anstalten har inte med stöd av gällande stadganden några medel till sitt förfogande när det gäller att i tillräckligt god tid få uppgifter som den behöver. Därför föreslås att till 12 § 2 mom. fogas en sådan sanktion för försummelse av skyldighet att lämna uppgifter som motsvarar stadgandena i andra arbetspensionssystem. Om ett medlemssamfund inte tillstår pensionsanstalten behövliga uppgifter eller lämnar dem senare än pensionsanstalten bestämmer, skulle medlemssamfundets betalningsandel kunna fastställas till högst den dubbla.

3. Propositionens verkningar

En ändring av lagens 6 § har ingen omedelbar inverkan på finansieringen av pensionssystemet, eftersom det totala beloppet av den avgift som uppbärs fastställs på andra grunder. Målet är däremot att den kommunala pensionsanstaltens förmåga att betala pensioner skall tryggas på lång sikt genom att trycket på priset på kommunalt arbete dämpas och att det skapas förutsättningar för kommunala bolag att försäkra sina arbetstagare i det kommunala pensionssystemet.

Ändringen i grunderna för fastställandet av pensionsavgiften inverkar i någon mån på den inbördes kostnadsfördelningen mellan medlemssamfunden. Om relationen mellan den lönebaserade och den mot pensionsutgiften proportionella avgiften bibehålls riktig, är verkningarna dock i regel små. Den relativa avgiftsbelastningen för i synnerhet medlemssamfund som anställt unga och först under de senaste åren utökat sin personal minskar i någon mån medan avgiftsnivån för medlemssamfund med en etablerad personalstruktur stiger något relativt sett.

De föreslagna ändringarna minskar antalet besvär med uppskattningvis 10 %. Arbetsmängden i fråga om besvär där pensionsanstalten på basis av en ny utredning ber besvärsmyndigheten att återförvisa ärendet för ny behandling är mindre än i fråga om andra besvär. Sälunda

motsvarar den minskade arbetsmängden i fråga om behandlingen av ändringsansökningar inte det minskade antalet besvär.

De föreslagna ändringarna ökar inte pensionskostnaderna.

4. Beredningen av propositionen

Förslaget baserar sig på initiativ från Kommunernas pensionsförsäkring. Initiativet till ändring av 6 § har beretts av en kommission som tillsatts av pensionsanstaltens styrelse och fått i uppgift att utreda möjligheterna till en ändring av strukturen hos arbetsgivarens lönebaserade KTAPL-avgift. Kommissionen avgav den 19 april 1994 sitt betänkande till pensionsanstaltens styrelse.

Kommittén för ändringssökande i pensionskyddsärenden (kom.bet. 1989:14) föreslog sådana stadganden i arbetspensionslagarna, enligt vilka besvär skall styras till pensionsanstalten. Härvid kunde pensionsanstalten i första hand själv rätta sitt beslut. Kommittén föreslog också att principerna i lagen om förvaltningsförfarande skall utsträckas så, att de gäller beslutsfattandet i den kommunala pensionsanstaltens pensionssystem.

Kommittén för rättsskydd inom social- och hälsovårdsförvaltningen (kom.bet. 1979:59) ansåg att procedurer som gäller enskilda medborgare i förvaltningsförfarandet inte får vara beroende av hur en inrättning grundats eller av dess förvaltningsform. Kommittén föreslog att till de lagar som gäller socialförsäkringen fogas stadganden om rättelseförfarande. Även kommissionen för frågor om invaliditetsbedömning (kom.bet. 1982:2) ansåg att de pensionsökandes rättsskydd kräver att ett beslut snabbt kan ändras om beslutet är klart felaktigt eller bristfälligt.

Även kommittén för förvaltningsrättskipning (kom.bet. 1985:48) föreslog att bruket av självrättelse utökas. Kommittén ansåg att det för att anhopningar i systemen för ändringssökande skall kunna förhindras är av yttersta vikt att olika enkla rättelsemetoder används i så stor omfattning som möjligt för att tillrättalägga sådana fel som kan rättas genom ett förfarande med karaktären av självrättelse.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds

för närvarande ändringar i olika lagar som gäller arbets- och folkpensionssystemet och vilka syftar till att införa motsvarande självrätelseförfaranden (reg.prop. 117/94 rd). I anslutning till budgetproposition för 1995 har givits regeringens proposition med förslag till lag om

ändring av lagen om statens pensioner och till vissa lagar som har samband med den. Propositionen innehåller också sådana förslag om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare, som har beaktats i detta lagförslag.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

5 b §. Det föreslås att en ny 5 b § fogas till lagen. I 1 mom. stadgas om hörande av part och hänvisas till andra sådana stadganden i lagen om förvaltningsförfarande som innehåller procedurer vilka pensionsanstalten i tillämpliga delar skall iakta vid behandlingen av pensionsärenden.

En part skall vid behandlingen av en pensionsansökan, rätten till pension, pensionsbeloppet samt betalning och återkrav av pension och ärenden som kan jämföras med dessa beredas tillfälle att bli hörd, om det med tanke på hans fördel är uppenbart nödvändigt. Hörande i syfte att bevaka en parts intresse kan i allmänhet bli nödvändigt endast om en utredning kan leda till att pensionsförmånen åtminstone till någon del förkastas. Skyldigheten att höra part gäller utredningar som part inte har rätt att få av den som lämnar utredningen. Även i detta fall är hörande nödvändigt endast om utredningen strider mot annan utredning och helt eller delvis leder till att pensionen inte beviljas. Part behöver däremot i allmänhet inte höras när det gäller utlåtanden av behandlande läkare eller sådana uppgifter om inkomsten som pensionsanstalten införskaffat, eftersom parten kan få dessa uppgifter från den som lämnar uppgifterna. Hörande är i allmänhet nödvändigt om utredningarna strider mot varandra.

Lagen om förvaltningsförfarande gäller inte förfarandet vid besvärmyndigheten. När pensionsanstalten avger utlåtande om besvär, tillämpas principerna i lagen om förvaltningsförfarande på samma sätt som när pensionsanstalten ger råd om hur besvär skall anföras eller behandlar ett ärende som gäller rättelse av beslut. Den interna förvaltningsverksamheten

och placeringsfrågorna vid pensionsanstalten kommer inte att omfattas av stadgandets tillämpningsområde.

När det gäller iakttagande av den allmänna rådgivnings- och serviceprincipen hänvisas till 4 och 9 §§ lagen om förvaltningsförfarande. Pensionsanstalten är skyldig att i olika behandlingsskeden handla och informera part om skötseln av pensionsärenden. Den skall bereda part tillfälle att avhjälpa brister i utredningen och ge råd om vilka utredningar parten bör inhämta för att ärendet i fråga skall kunna avgöras.

I lagen om förvaltningsförfarande gäller 6 § anlåtande av ombud och biträde och 16 § skyldigheten att höra omyndig. Principerna gällande skyldigheten att höra kompletteras i tillämpliga delar av bestämmelsen i pensionsstadgan om 15—17-åringars rätt att bestämma om pension som grundar sig på eget förvärvsarbete.

10 och 11 §§ lagen om förvaltningsförfarande gäller jäv och verkan av jäv. 21 § gäller föreläggande av skälig frist för part för avhjälpan av brist i handling, avgivande av förklaring och framläggande av utredning. 23 och 24 §§ gäller innehållet i och motiveringen av beslut.

Enligt det föreslagna 5 b § 2 mom. skulle pensionsanstaltens förtroendevalda samt tjänsteinnehavare och arbetstagare med avvikelse från 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande inte vara jäviga vid behandlingen av ärenden som gäller pensionsanstaltens medlemssamfund, tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos ett medlemssamfund eller andra personer som hör under det kommunala pensionssystemet. De övriga stadgandena om jäv skulle tillämpas vid pensionsanstalten, varför en förtroendevald, en tjänsteinnehavare eller en arbetstagare vid pen-

sionsanstalten är jävig vid behandlingen av ett pensionsärende, om jävet grundar sig på 10 § 1 mom. 1—3 och 6 punkten lagen om förvaltningsförfarande.

6 §. I 1 mom. stadgas om medlemssamfundens skyldighet att stå för pensionsanstaltens utgifter. En del av pensionsanstaltens utgifter fördelas i enlighet med delegationens beslut på medlemssamfundet i proportion till det sammanlagda beloppet av löner, arvoden och ersättningar för inkomstbortfall samt sportler och andra därmed jämförbara lönesummor som betalats till sådana anställda hos medlemssamfundet som omfattas av lagen. Före fördelningen multipliceras lönesummorna med en av delegationen fastställd koefficient vars storlek beror på innehållet i pensionskyddet för personer som är anställda hos medlemssamfundet och som omfattas av pensionskydd. Delegationen kan även besluta att vid bestämmandet av koefficientens storlek även andra faktorer som inverkar på pensionsansvaret skall beaktas.

Delegationen kan också besluta att en del av pensionsanstaltens utgifter fördelas på medlemssamfundet i proportion till det sammanlagda belopp av pensioner eller delar av pension som under finansåret betalats till personer som i medlemssamfundets tjänst intjänat pension.

Medlemssamfundet är dessutom skyldiga att i enlighet med delegationens beslut till pensionsanstalten betala den självriskandel som gäller för olika pensionsslag.

Om tjänsteinnehavares och arbetstagares pensionsavgift stadgas i 6 c §.

Enligt 2 mom. kan delegationen för att klarlägga betalningsgrunderna ge närmare anvisningar om tillämpningen av 1 mom. Anvisningarna kan gälla t.ex. fastställande av en procentgräns för små medlemssamfund.

9 §. Stadgandet i gällande paragraf om iakttagande av pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut vid ändringssökande föreslås bli överfört till 9 a § 1 mom.

Det ändrade 9 § 1 mom. skall innehålla ett stadgande om pensionsanstalts självrättseförfarande på grund av ändringssökande samt styrande av besvär till pensionsanstalten. Besvär bör inom i 8 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden utsatt tid tillställas pensionsanstalten.

I 2 mom. stadgas om pensionsanstaltens rättelsebeslut, om den godkänner yrkandena i

besvaren. Då förfaller besvaren och rättelsebeslutet ersätter det ursprungliga beslutet. Part har rätt att överklaga rättelsebeslut. I stället för det ursprungliga beslutet bör rättelsebeslutet iakttagas tills ärendet har avgjorts genom ett laga-kraftvunnet beslut.

I 3 mom. stadgas om förfarandet i det fall att pensionsanstalten inte till alla delar godkänner yrkandena i besvaren. Då skall den inom 30 dagar från det att besvärstiden gått ut inlämna besvärsskriften och sitt eget utlåtande till behörig besvärmyndighet. Förfarandet är detsamma även om pensionsanstalten på grund av att besvaren inkommit för sent inte prövar ärendet som ett rättelseyrkande eller om besvaren på grund av något annat processuellt skäl inte kan prövas.

Pensionsanstalten skulle i praktiken få pröva om den ämnar åberopa försening eller någon annan omständighet som hindrar prövning av besvaren. Beslutar pensionsanstalten om sådant åberopande, skall den tillställa besvärmyndigheten besvaren för behandling. Om ändringssökandena är flera och deras yrkanden strider mot varandra, får beslutet inte rättas. Ärendet bör tillställas besvärmyndigheten för avgörande. Även pensionsombudets besvär tillställs besvärmyndigheten för avgörande.

Pensionsanstalten kan rätta sitt beslut genom ett temporärt beslut då den endast delvis godkänner yrkandena i besvaren. Om ärendet redan har tillställts besvärmyndigheten, bör pensionsanstalten underrätta denna om rättelsen. Pensionsanstalten kan utfärda ett temporärt beslut även då besvaren inom utsatt tid har tillställts besvärmyndigheten för behandling och det först därefter framläggs en tilläggsutredning på grundval av vilken pensionsanstalten rättar sitt beslut. Även i detta fall skall besvärmyndigheten informeras om det temporära beslutet. Ändring i ett temporärt beslut får inte sökas.

I 4 mom. stadgas ett undantag från fristen i 3 mom. Av besvärsskriften kan framgå sådana nya omständigheter som kräver tilläggsutredningar. Eftersom pensionsanstalten skall sörja för att det i ärendet föreligger tillräckliga utredningar för att ett beslut skall kunna fattas, är det skäligt att fristen förlängs. Ändringssökanden skall omedelbart underrättas om dröjsmål.

Besvär som anförs av pensionsanstaltens pensionsombud skall alltid tillställas besvärmyndigheten för behandling.

9 a §. Det föreslås att stadgandet om verkställbarheten i fråga om pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut blir 3 mom. I 1 mom. föreslås ett stadgande om iakttagandet av pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut vid ändringssökande. Stadgandet motsvarar gällande 9 §.

10 §. I paragrafen stadgas om rättande av lagakraftvunnet beslut till pensionstagarens fördel. Det föreslås att pensionsnämnden skall ges möjlighet att rätta ett tidigare lagakraftvunnet beslut till ändringssökandens fördel om det är pensionsnämnden som behandlar ärendet. Nämnden skulle dock inte vara skyldig att ompröva ärendet.

Det är möjligt att ändra ett lagakraftvunnet beslut endast om det sker till pensionssökandens fördel. Pensionsanstalten skall utfärda ett besvärgillt beslut om det tidigare beslutet inte ändras på yrkande av pensionssökanden eller om ärendet på grund av att ingen ny utredning framlagts lämnas utan prövning.

10 b §. Det föreslås att i detta nya stadgande i tillämpliga delar tas in de stadganden i 26—28 §§ lagen om förvaltningsförfarande som gäller förutsättningarna för och förfarandet vid rättelse av sak- eller skrivfel i beslut.

Enligt 1 mom. är förutsättningen för rättelse av sakfel att beslutet grundar sig på en klart felaktig eller bristfällig utredning eller en uppenbart oriktig tillämpning av lag. Rättelse av sakfel kan på så vis koncentreras på obestridliga felaktigheter som är lätta att upptäcka. Ett sakfel kan rättas både på initiativ av pensionsanstalten och på initiativ av part. Rättelsen av ett sakfel överläts dock till pensionsanstaltens prövning. Part har rätt att söka ändring i pensionsanstaltens beslut.

Rättelse av ett sakfel kan även ske till partens nackdel. Av rättsskyddsskäl kan detta ske endast med partens uttryckliga medgivande. Rättelse av sakfel till förmånstagarens nackdel måste begränsas till endast sådana fall där förmånen har betalats ut blott under en kort tid. Om en förmån som grundar sig på ett felaktigt beslut redan har betalats under en längre tid, skall beslutet rättas genom återbrytning.

Enligt 2 mom. skall räkne- och skrivfel rättas. Rättelse behöver inte göras om räkne- eller skrivfelet inte i väsentlig grad påverkar beslutets innehåll eller klarhet. Räkne- och skrivfel får dock inte rättas om rättandet leder till ett oskäligt resultat för parten. Då kan

beslutet rättas endast om pensionssökanden samtycker därtill eller om beslutet återbryts.

Enligt 3 mom. skall rättelse av sak- och skrivfel göras så, att det felaktiga beslutet undanröjs och ett nytt överklagbart beslut fattas i ärendet eller så, att det ursprungliga beslutet rättas. Även i rättade beslut skall ändring kunna sökas genom besvär. Ändring i ett beslut genom vilket pensionsanstalten inte har godkänt de rättelseyrkanden som tillställts anstalten får inte sökas genom besvär.

Beslut om att ett rättelseärende skall tas upp till behandling skall meddelas besvärsmyndigheten i det fall att ändring har sökts i ärendet.

11 §. Pensionsförmåner som har betalats ut utan grund skall återindrivras enligt 1 mom..

I 2 mom. definieras förutsättningarna för frångående av återkrav. Dessa förutsättningar skall preciseras i jämförelse med nu gällande grunder. Från återkrav kan avstås helt eller delvis om det anses skäligt och betalningen av förmånen inte måste anses ha berott på förmånstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande. Om det belopp som skall återindrivas är ringa, kan återkravet frångås även om den grundlösa utbetalningen har berott på förmånstagarens svikliga förfarande.

Gällande 1 mom. ändras och överförs till 3 mom. När en förmån som betalats ut utan grund kvittas får inte mer än en sjättedel av nettopensionen på en gång indrivras av pensionsraten i fråga. Om förmånstagaren går med på att en större del än den lagstadgade delen eller hela pensionen kvittas på en gång, kan så förfaras. En dylik situation kan t.ex. gälla återkrav av fribrevspension när det huvudsakliga pensionsskyddet utgörs av annan pension. Till momentet fogas ett stadgande om källskatt.

Gällande 3 mom. blir 4 mom. och ordet pension ersätts med ordet förmån för att stadgandet även skall täcka rehabilitering.

12 §. Till 1 mom. fogas ett omnämnande av att de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner i anslutning till pensionsrätten och pensionsbeloppet är skyldiga att lämna uppgifter till pensionsanstalten.

Det föreslås att till 2 mom. fogas en sanktion mot medlemssamfund som försummar att lämna uppgifter. Stadgandet motsvarar de stadganden som gäller arbetspensionssystemet för den privata sektorn samt i statens pensionssystem. Om ett medlemssamfund inte tillställer pensionsanstalten behövliga uppgifter eller till-

ställer anstalten dessa uppgifter senare än vad pensionsanstalten stipulerat, kan det bestämmas att medlemssamfundets betalningsandel skall vara högst den dubbla.

gången av 1995. Stadgandena om rättelseförfarande och ändringssökande skulle tillämpas när rättelse eller ändring söks i beslut som har givits medan lagen varit i kraft.

2. Ikraftträdande

Lagändringen föreslås träda i kraft vid in-

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 april 1964 om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) 6 § 1 mom., 9 och 9 a §§ samt 10—12 §§,

av dessa lagrum 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 12 november 1993 (958/93), 9 a § sådan den lyder i lag av den 13 mars 1992 (229/92), 11 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 21 december 1979 (941/79) och 12 § sådan den lyder i lag av den 7 juli 1970, lag av den 3 februari 1989 och lag av den 16 november 1990 (467/70, 110/89 och 974/90), samt

fogas till lagen en ny 5 b §, till 6 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1992 och lag av den 12 november 1993 (1555/92 och 958/93), ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—4 mom. blir 3—5 mom., samt till lagen en ny 10 b § som följer:

5 b §

När pensionsanstalten i anslutning till pensionskydd behandlar sådana ärenden enligt denna lag och den i 3 § 1 mom. nämnda pensionsstadgan som gäller pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning samt återkrav och därmed jämförbara ärenden skall den ge den som är part i ärendet tillfälle att bli hörd, om det med tanke på hans fördel är uppenbart behövt. Pensionsanstalten skall dessutom i tillämpliga delar iaktta principerna i 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

Pensionsanstaltens förtroendevalda samt anstaltens tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av vad som stadgas i 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande behandla ärenden som gäller pensionsanstaltens medlemssamfund, tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos ett medlemssamfund eller någon annan person som omfattas av pensionskyddet i denna lag.

6 §

Den kommunala pensionsanstaltens utgifter fördelas för varje finansår på medlemssamfundet. Den del av kostnaderna som pensionsan-

staltens delegation slagit fast fördelas i förhållande till de sammanlagda beloppen av de löner, arvoden och ersättningar för bortfall av förvärvsinkomst som medlemssamfundet betalt till personer som omfattas av denna lag samt de sportler och andra inkomster som pensionsanstaltens delegation jämställer med de ovan nämnda. Före fördelningen multipliceras de ovan nämnda inkomsterna med en koefficient som pensionsanstaltens delegation fastställt. Koefficientens storlek beror på innehållet i pensionskyddet för personer som omfattas av denna lag samt, enligt delegationens prövning, även på andra faktorer som påverkar pensionsansvaren. Delegationen kan även besluta att fördela en del av kostnaderna i förhållande till de sammanlagda beloppen av sådana pensioner eller delar av pensioner enligt denna lag som på basis av anställningar hos respektive medlemssamfund betalts under finansåret. Medlemssamfundet är dessutom skyldiga att till pensionsanstalten betala de självriskandelar för olika pensionsslag som fastslagits enligt grunder som delegationen fastställt. Personer som omfattas av denna lag är skyldiga att bidra till täckandet av pensionsanstaltens utgifter så som stadgas i 6 c §.

Delegationen för den kommunala pensions-

anstalten ger närmare anvisningar om tillämpningen av 1 mom.

9 §

Pensionssökanden eller pensionstagaren och pensionsombudet skall inom besvärstiden tillställa pensionsanstalten en sådan besvärsskrift som avses i 8 § 1 mom.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, skall den ge ett beslut om rättelse i ärendet. I ett beslut om rättelse får ändring sökas så som stadgas i 8 §.

Om pensionsanstalten inte kan rätta ett genom besvär överklagat beslut på det sätt som anges i 2 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens slut tillställa pensionsnämnden, eller om besvären gäller pensionsnämndens beslut, högsta förvaltningsdomstolen besvärsskriften och sitt utlåtande för behandling. Pensionsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till de delar den godkänner yrkandet i besvären. Om ärendet redan tillställts besvärsmyndigheten, skall pensionsanstalten omedelbart underätta den om det interimistiska beslutet. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. Pensionsombudets besvär skall alltid tillställas besvärsmyndigheten för behandling.

Avvikelse från den frist som avses i 3 mom. kan ske om inhämtandet av tilläggsutredning som besvären förutsätter kräver det. Den som söker ändring skall då utan dröjsmål informeras om att tilläggsutredning har skaffats. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock tillställas behörig besvärsmyndighet senast inom 60 dagar från det att besvärstiden löpt ut.

9 a §

Pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut får verkställas även om det inte vunnit laga kraft, såvida inte sökandet av ändring blir onödigt på grund av verkställigheten eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten. Pensionsanstaltens och pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas såsom lagakraftvunnen dom i tvistemål.

10 §

Pensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett

större belopp än tidigare. Även pensionsnämnden kan förfara på motsvarande sätt vid behandlingen av ett besvärssökande. Ändring i beslutet får sökas så som stadgas i 8 §.

10 b §

Om pensionsanstaltens beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller en uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionsanstalten med parternas medgivande undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt (*rättande av sakfel*).

Om det förekommer ett uppenbart skriv- eller räknepfel i pensionsanstaltens beslut, skall anstalten rätta sitt beslut. Felet får dock inte rättas om rättelsen leder till ett för parten oskäligt resultat (*rättande av skrivfel*).

Rättelsen skall antecknas i pensionsanstaltens liggarexemplar. Parten skall tillställas ett rättat eller ett nytt beslut. Om ändring har sökts i beslutet, skall pensionsanstalten underätta besvärsmyndigheten om att rättelseärendet har tagits upp till behandling och tillställa även besvärsmyndigheten beslutet i ärendet.

Ändring i ett beslut genom vilket pensionsanstalten har förkastat ett yrkande på rättelse av fel får inte sökas genom besvär.

11 §

Om någon har fått en förmån enligt denna lag till större belopp än han har rätt till, skall den förmån som utgivits utan grund återkrävas.

En förmån som utgivits utan grund kan helt eller delvis lämnas oindriven om detta anses skäligt och erläggandet av förmånen inte skall anses ha berott på förmånstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande eller om det belopp som skall återinkrävas är ringa.

En förmån som har utgivits utan grund får återkrävas också genom att den kvittas mot kommande pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mera än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår efter det att förskott enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldiga för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits av pensionsraten.

En förmån enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

12 §

Statens, kommunernas eller andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, de privata arbetsgivarna, försäkrings- och pensionsanstalterna, sjukhusen och läkare i tjänsteförhållande samt övriga myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner, vilka påverkar beloppet av en förmån enligt denna lag eller rätten att erhålla en sådan förmån, är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna den kommunala pensionsanstalten och pensionsnämnden sådana uppgifter som inverkar på avgörandet av ett ärende. För läkarutlåtanden skall betalas skälig ersättning.

Pensionsanstaltens medlemssamfund är skyldigt att lämna pensionsanstalten de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag, och pensionsanstalten har rätt att i medlemsamfundens böcker granska uppgifternas riktighet. Om medlemssamfundet inte lämnar uppgifterna eller lämnar dem senare än vad pensionsanstalten bestämmer, kan det förordnas att betalningsandelen enligt 6 § skall betalas till högst det dubbla beloppet.

Denna lag träder i kraft den 1995.

De stadganden i denna lag som gäller rättelseyrkande och ändringsökande tillämpas på beslut som givits medan denna lag var i kraft.

Helsingfors den 28 oktober 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*

Lag

om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 april 1964 om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) 6 § 1 mom., 9 och 9 a §§ samt 10—12 §§,

av dessa lagrum 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 12 november 1993 (958/93), 9 a § sådant den lyder i lag av den 13 mars 1992 (229/92), 11 § sådant den lyder delvis ändrad genom lag av den 21 december 1979 (941/79) och 12 § sådant den lyder i lag av den 7 juli 1970, lag av den 3 februari 1989 och lag av den 16 november 1990 (467/70, 110/89 och 974/90), samt

fogas till lagen en ny 5 b §, till 6 §, sådant den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1992 och lag av den 12 november 1993 (1555/92 och 958/93), ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—4 mom. blir 3—5 mom., samt till lagen en ny 10 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 b §

När pensionsanstalten i anslutning till pensionskydd behandlar sådana ärenden enligt denna lag och den i 3 § 1 mom. nämnda pensionsstadgan som gäller pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning samt återkrav och därmed jämförbara ärenden skall den ge den som är part i ärendet tillfälle att bli hörd, om det med tanke på hans fördel är uppenbart behövt. Pensionsanstalten skall dessutom i tillämpliga delar iaktta principerna i 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

Pensionsanstaltens förtroendevalda samt anstaltens tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av vad som stadgas i 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande behandla ärenden som gäller pensionsanstaltens medlemssamfund, tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos ett medlemssamfund eller någon annan person som omfattas av pensionskyddet i denna lag.

6 §

Den kommunala pensionsanstaltens utgifter fördelas för varje finansår på medlemssamfunden. Fördelningen sker i förhållande till de sammanlagda beloppen av de löner, arvoden och ersättningar för bortfall av förvärvsinkomst som medlemssamfunden betalt till personer som omfattas av denna lag samt de sportler och andra inkomster som pensionsanstaltens delegation jämställer med de ovan

6 §

Den kommunala pensionsanstaltens utgifter fördelas för varje finansår på medlemssamfunden. Den del av kostnaderna som pensionsanstaltens delegation slagit fast fördelas i förhållande till de sammanlagda beloppen av de löner, arvoden och ersättningar för bortfall av förvärvsinkomst som medlemssamfunden betalt till personer som omfattas av denna lag samt de sportler och andra inkomster som pensions-

Gällande lydelse

nämnda. Före fördelningen multipliceras de ovan nämnda inkomsterna med en koefficient som pensionsanstaltens delegation fastställt. Koefficientens storlek beror på innehållet i pensionskyddet för personer som omfattas av denna lag samt, enligt delegationens prövning, även på andra faktorer som påverkar pensionsansvaren. *Personer som omfattas av denna lag är skyldiga att bidra till täckandet av pensionsanstaltens utgifter så som stadgas i 6 c §.*

Föreslagen lydelse

anstaltens delegation jämställer med de ovan nämnda. Före fördelningen multipliceras de ovan nämnda inkomsterna med en koefficient som pensionsanstaltens delegation fastställt. Koefficientens storlek beror på innehållet i pensionskyddet för personer som omfattas av denna lag samt, enligt delegationens prövning, även på andra faktorer som påverkar pensionsansvaren. *Delegationen kan även besluta att fördela en del av kostnaderna i förhållande till de sammanlagda beloppen av sådana pensioner eller delar av pensioner enligt denna lag som på basis av anställningar hos respektive medlemssamfund betalats under finansåret. Medlemssamfundet är dessutom skyldiga att till pensionsanstalten betala de självriskandelar för olika pensionslag som fastslagits enligt grunder som delegationen fastställt. Personer som omfattas av denna lag är skyldiga att bidra till täckandet av pensionsanstaltens utgifter så som stadgas i 6 c §.*

Delegationen för den kommunala pensionsanstalten ger närmare anvisningar om tillämpningen av 1 mom.

9 §

Den kommunala pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut må bringas i verkställighet även utan att det vunnit laga kraft, såframt icke ändringssökande blir gagnlöst till följd av verkställighet eller besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

9 §

Pensionssökanden eller pensionstagaren och pensionsombudet skall inom besvärstiden tillstålla pensionsanstalten en sådan besvärsskrift som avses i 8 § 1 mom.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, skall den ge ett beslut om rättelse i ärendet. I ett beslut om rättelse får ändring sökas så som stadgas i 8 §.

Om pensionsanstalten inte kan rätta ett genom besvär överklagat beslut på det sätt som anges i 2 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens slut tillstålla pensionsnämnden, eller om besvären gäller pensionsnämndens beslut, högsta förvaltningsdomstolen besvärsskriften och sitt utlåtande för behandling. Pensionsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till de delar den godkänner yrkandet i besvären. Om ärendet redan tillställts besvärmyndigheten, skall pensionsanstalten omedelbart underrätta den om det interimistiska beslutet. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. Pensionsombudets besvär skall alltid tillställas besvärmyndigheten för behandling.

Gällande lydelse

9 a §

Kommunala pensionsanstaltens och pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas såsom en dom i tvistemål vilken har vunnit laga kraft.

10 §

Grundar sig laga kraft vunnit beslut av den kommunala pensionsanstalten på oriktig eller bristfällig utredning eller överensstämmer det upperbarligen icke med lagen eller pensionsstadgan, har pensionsanstalten befogenhet, såvitt fråga är om beviljande av förvägrad förmån eller ökning av beviljad förmån, att upptaga saken till ny prövning.

Har pensionsanstalten gjort framställning om återbrytande av laga kraft vunnit beslut angående pension, må pensionsanstalten, tills ärendet avgjorts, tillfälligt inställa utbetalningen av pensionen eller erlægga denna till det belopp, som anges i framställningen.

Föreslagen lydelse

Avvikelse från den frist som avses i 3 mom. kan ske om inhämtandet av tilläggsutredning som besvären förutsätter kräver det. Den som söker ändring skall då utan dröjsmål informeras om att tilläggsutredning har skaffats. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock tillställas behörig besvärsmyndighet senast inom 60 dagar från det att besvärstiden löpt ut.

9 a §

Pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut får verkställas även om det inte vunnit laga kraft, såvida inte sökandet av ändring blir onödigt på grund av verkställigheten eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Pensionsanstaltens och pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas såsom lagakraftvunnen dom i tvistemål.

10 §

Pensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnit beslut bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även pensionsnämnden kan förfara på motsvarande sätt vid behandlingen av ett besvärssärende. Ändring i beslutet får sökas så som stadgas i 8 §.

10 b §

Om pensionsanstaltens beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller en uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionsanstalten med parternas medgivande undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt (rättande av sakfel).

Om det förekommer ett uppenbart skriv- eller räknepfel i pensionsanstaltens beslut, skall anstalten rätta sitt beslut. Felet får dock inte rättas om rättelsen leder till ett för parten oskäligt resultat (rättande av skrivfel).

Rättelsen skall antecknas i pensionsanstaltens liggarexemplar. Parten skall tillställas ett rättat eller ett nytt beslut. Om ändring har sökts i beslutet, skall pensionsanstalten underrätta be-

Gällande lydelse

11 §
 Vad som erlagts för mycket i pension må återindrivas även sålunda, att avdrages från kommande pensionsrater. Av utfallande pensionsrat må dock icke avdragas mera än en sjättedel av den del av pensionsraten, som återstår efter det förskott enligt lagen om förskottsuppbörd innehållits av pensionsraten.

Utan grund erlagt pensionbelopp må lämnas oindrivet, om dess beviljande eller utbetalning icke bör anses ha förorsakats av pensionstagarens eller hans företrädares svekliga förfarande.

Pension, som utgår enligt denna lag, får icke utan pensionsanstaltens samtycke överföras på annan. Avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

12 §

Statens, kommunernas eller andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, de privata arbetsgivarna, försäkrings- och pensionsanstalterna och sjukhusen samt de läkare som står i tjänsteförhållande är skyldiga att på begäran avgiftsfritt ge den kommunala pensionsanstalten och pensionsnämnden sådana upplysningar som inverkar på avgörandet av ett ärende. För läkarutlåtanden skall betalas skäligen ersättning.

Pensionsanstaltens medlemssamfund är skyl-

Föreslagen lydelse

svärmyndigheten om att rättelseärendet har tagits upp till behandling och tillstålla även besvärmyndigheten beslutet i ärendet.

Ändring i ett beslut genom vilket pensionsanstalten har förkastat ett yrkande på rättelse av fel får inte sökas genom besvär.

11 §

Om någon har fått en förmån enligt denna lag till större belopp än han har rätt till, skall den förmån som utgivits utan grund återkrävas.

En förmån som utgivits utan grund kan helt eller delvis lämnas oindrivet om detta anses skäligen och erläggandet av förmånen inte skall anses ha berott på förmånstagarens eller hans företrädares svekliga förfarande eller om det belopp som skall återkrävas är ringa.

En förmån som har utgivits utan grund får återkrävas också genom att den kvittas mot kommande pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mera än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår efter det att förskott enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldiga för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits av pensionsraten.

En förmån enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

12 §

Statens, kommunernas eller andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, de privata arbetsgivarna, försäkrings- och pensionsanstalterna, sjukhusen och läkare i tjänsteförhållande samt övriga myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner, vilka påverkar beloppet av en förmån enligt denna lag eller rätten att erhålla en sådan förmån, är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna den kommunala pensionsanstalten och pensionsnämnden sådana uppgifter som inverkar på avgörandet av ett ärende. För läkarutlåtanden skall betalas skäligen ersättning.

Pensionsanstaltens medlemssamfund är skyl-

Gällande lydelse

digt att lämna pensionsanstalten de uppgifter vilka äro av nöden för denna lags verkställighet, och pensionsanstalten har rätt att i medlemssamfundets böcker granska uppgifternas riktighet.

Pensionsanstalten skall på begäran av behörig myndighet för utsökning meddela det pensionsbelopp som den betalar samt de uppgifter som den har om övriga anstalter som betalar utkomstförmåner till pensionstagaren.

Föreslagen lydelse

digt att lämna pensionsanstalten de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag, och pensionsanstalten har rätt att i medlemssamfundens böcker granska uppgifternas riktighet. *Om medlemssamfundet inte lämnar uppgifterna eller lämnar dem senare än vad pensionsanstalten bestämmer, kan det förordnas att betalningsandelen enligt 6 § skall betalas till högst det dubbla beloppet.*

*Denna lag träder i kraft den 1995.
De stadganden i denna lag som gäller rättelseyrkande och ändringssökande tillämpas på beslut som givits medan denna lag var i kraft.*
